

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Statuitur prima conclusio, & ostenditur, peccatum veniale naturâ suâ
à mortali distingui

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

dum dixit, *Omne peccatum fieri veniale per penitentiam*, quia scilicet per hanc consequitur remissionem. In eodem sensu locutus est Augustinus tract. 24. in Joan. ubi ait: *Nullum esse peccatum, quantumcumque parvum, quod sit veniale, quandiu placeat; nullum verò quod mortale, si verè displicet*. Sensus enim est quod nullum peccatum, quantumvis leve, sine aliquo dolore formali aut virtuali remittitur; & nullum, quantumvis grave, si per penitentiam & contritionem deleatur, mortem animæ, aut pœnam æternam inferat. Secundò peccatum veniale dicitur ex parte causæ, quia habet in se aliquam causam minuentem vel excusantem; & in hoc sensu venialia dicuntur, quæ ex infirmitate vel ignorantia proveniunt, quamvis aliquando mortalia sint. Tertio veniale sumitur in stricta acceptione, prout scilicet non excludit à subjecto principium veniæ & remissionis; & quia huiusmodi principium est gratia, omnia illa peccata quæ gratiam non auferunt, venialia dicuntur. Et in hac tertia acceptione sumitur veniale à Theologis, cum dividitur contra mortale.

3. Suppono tertio, peccatum veniale strictè sumptum esse in triplici differentia: aliud enim dicitur veniale ex genere suo, ut verbum otiosum, quia quantumcumque crescat circa propriam materiam & objectum, habere non potest ex illo unde fiat mortale: aliud ex parvitate materiæ, ut furtum rei exiguæ: aliud deniq; ex imperfecta deliberatione; quia licet circa objectum ex se mortale, vel circa materiam gravem versetur, ab ea tamen non sumit malitiam mortalem, eò quod in eius commissione pars inferior antevertat rationem superioris, & ejus iudicium perturbat, ac proinde efficiat quod absque plena deliberatione rei illicitæ consentiat. His præmissis.

4. Circa propositam difficultatem in primis est error Hæreticorum huius temporis, asserentium omnia peccata ex sua natura esse mortalia, & mortem animæ ac pœnam æternam reatum inferentia; quod verò de facto ea non inferant, provenire ex sola Dei misericordia, quæ non vult quod in prædestinatis, vel in iustificatis ex fide, tales effectus producant; sicque volunt differentiam inter peccatum mortale & veniale non esse ex natura rei, sed ex Dei lege & misericordia, vel ex conditione personæ peccantis.

5. Huic errori affinis videtur sententia Joannis Gersonis Cancellarii Parisiensis, qui 3. p. tract. de vita spirit. alphab. 61. similiter docet quodlibet peccatum quantum est ex se mereri pœnam æternam, quia cum sit offensæ Dei, qui est infinitus, continet malitiam infinitam: licet Deus commiseratione quadam puniens citra condignum, talem pœnam ei non imputet, sed pœnam æternam in temporalem commutet. Unde etiam juxta hanc sententiã peccatum mortale non distinguitur à veniali intrinsecè & ex natura rei, sed extrinsecè tantum & ex divina misericordia, quæ vult quod aliquibus peccatis privemur gratiã, & reatum pœnæ æternæ contrahamus, non verò aliis. Idem docent Rosensis contra Lutherum art. 32. & Almañus tract. 3. moral. cap. 20.

6. Cæteri verò Catholici unanimiter profitentur contra Hæreticos, veniale peccatum naturã suã distingui à mortali, & non solum ex Dei lege & misericordia, vel ex conditione personæ peccantis. Sed in explicanda prima ac præcipua unius ab altero differentia valde dissentiunt: Scotus verò in 2. dist. 21. qu. 1. ait peccatum mor-

A tale primò differre à veniali, per hoc quod mortale sit contra præceptum, veniale verò solum contra consilium. Idemque asserere videtur Gabriel in 4. dist. 16. qu. 5. art. 1. notab. 1. Alii unum distinguunt ab alio, per hoc quod primum opponitur gratiæ & charitati, illasque destruit, non verò secundum. Alii ex eo quod peccatum mortale inducit reatum pœnæ æternæ, veniale verò pœnam solum temporalem meretur. Alii denique alia assignant discrimina, aliosque dicendi modos, quos referunt Alvarez, Curiel, Montezino, aliique D. Thomæ interpretes. Pro declaratione & defensione veræ sententiæ sit.

§. II.

B *Statuitur prima conclusio, & ostenditur peccatum veniale naturã suã à mortali distingui.*

Dico primò, dari aliqua peccata, quæ de se & ex sua levitate intrinseca venialia sunt, subindeque à mortalibus naturã suã distincta, & non ex Dei lege aut misericordia, vel conditione personæ peccantis.

Probatur primò ex Scriptura: Christus enim Luca 6. vocat quædam peccata festucas in oculo, alia trabes: At festucæ non possunt per se excæcare oculum in quo sunt: Ergo levia quædam sunt peccata, quæ non tantum actu non extinguunt gratiam, quæ est animæ lumen, sed quæ nec extinguere possunt, subindeque de se & ex natura sua, ac levitate intrinseca, venialia sunt. Item Paulus 1. ad Corinth. 3. quædam peccata quæ iusti committunt, retinentes tamen adhesionem vivam ad Christum ut fundamentum suum, comparat scæno & stipulæ superimpositis fundamento, ut explicant Cyprianus in epistola ad Antonianum, Ambrosius Serm. 2. in psal. 138. & Augustinus lib. 21. de civit. cap. 26. Sed scænum & stipula non possunt ex se destruere fundamentum: Ergo nec illa peccata ex se & ex natura sua sunt capacia destruendi gratiam & charitatem, per quam Christo ut fundamento unimur.

D Probatur secundò ratione, quam insinuat S. Thomas hic art. 1. Peccatum est quædam animi infirmitas, juxta illud Prophetæ: *Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana animam meam, quia peccavi tibi*: unde sicut inter infirmitates corporis quædam sunt graves, quæ mortem inducunt, auferendo principium vitæ, quædam verò leves, quæ in eo periculo non constituunt, quamvis ad id disponant; ita & inter peccata, aliqua de se & ex natura sua sunt gravia, quæ mortem spirituales animæ inferunt, eam privando gratiã & charitate; alia levia, quæ licet ad talem effectum disponant, de se tamen illum non valent producere.

E Confirmatur: Offensio in re levissima habet 9 secundum se & ex natura rei quod amicitiam non solvat; non verò ex gratia amici offendi: Ergò cum peccatum mortale Dei amicitiam solvat, culpa levis, v. g. risus superfluus, vel otiosum verbum, non erit ex natura sua mortale, & ex lege, misericordia, & gratia Dei venialis; sed intrinsecè & ex natura rei venialis erit.

Ad do quod Gersonis sententia reprobatã videtur à Pio V. & Gregorio XIII. qui hanc Michælis Baii propositionem damnarunt: *Nullum est peccatum naturã suã veniale, sed omne peccatum meretur pœnam æternam*. Uthde post hanc cen-

centuram talis opinio ad minus temeraria censenda est.

10. Denique quod peccata venialia non differant à mortalibus ex sola conditione personæ peccantis, quæ scilicet est fidelis, vel prædestinata, ut docent Hæretici nostri temporis, constat ex Scriptura, ex qua habemus, Adam, David, Petrum, & Magdalenam peccasse mortaliter, & tamen certum est illos fuisse prædestinatos & fideles; & non peccasse peccato infidelitatis. Ratio etiam suffragatur: nam dignitas personæ non minuit sed auget rationem culpæ, ut docet & probat D. Thomas supra qu. 71. art. 10. & infra qu. 89. art. 5. Unde tantum abest quod peccatum minuatur, & ex mortali veniale fiat, cum à fidei seu Christiano committitur, quin potius ex circumstantia illa personæ augetur & redditur gravius; ut eleganter declarat Salviianus li. 4. de gubern. ubi sic in Christianos peccantes invehitur: *Omnis Christianorum culpa, divinitatè injuria est: atrocius sub sancti nominis professione peccamus; ipsa errores nostros religio quam profitemur accusat.*

§. III.

Solvuntur objectiones.

11. **O**bjicies primò: Christus Matth. 5. ait: *Qui solverit unum ex mandatis istis minimis, minimus vocabitur in regno caelorum, id est, rejicietur à regno caelorum, & minimè in eum, vocabitur, ut plures interpretes exponunt. Vel, ut ibidem ait D. Thomas, minimus vocabitur in regno caelorum, id est, nullus, quia non erit ibi.* Ergo non solum peccata mortalia, quæ sunt contra maxima mandata, sed etiam venialia, quæ sunt contra minima, excludunt à regno caelorum, & per consequens reatum pœnæ aeternæ inducunt.

12. **R**espondeo primò cum Cajetano super hunc locum Matthæi, quod sicut peccatum veniale non est peccatum simpliciter, sed secundum quid (ut potè non contra, sed præter legem) ita mandatum circa venialia non est mandatum simpliciter, sed secundum quid; ac per hoc appellatione mandatorum non veniunt nisi illa quibus prohibentur mortalia, & quæ si violentur, fit contra legem. *Minima verò appellantur (inquit S. Thomas ibidem) mortalia vel legata aliqua, quia minus sunt significatione, vel minima quantum ad remunerationem, in comparatione ad illa quæ Christus dixit. Unde Chrysostomus: Mandata Moysi in actu facilia sunt, ut non occidas; idè in remuneratione modica, & in peccato magna; sed mandata Christi, ut non irascaris, in actu difficilia, & idè in remuneratione magna, & in peccato minima.* Vocantur etiam minima, non re, sed ætimatione Pharisæorum, qui diligere inimicos, abstinere à concupiscentia carnis, mandata minima appellabant.

13. **S**ecundò responderi potest, eo loco non dicitur tantum, *Qui solverit unum ex mandatis istis minimis, sed addi, & docuerit sic homines, minimus vocabitur, seu non vocabitur in regnum caelorum.* At non est peccatum tantum veniale, docere homines solvenda esse Dei mandata, quantum vis minor alijs; hoc enim non potest provenire nisi ex contemptu legis, qui est lethalius culpabilis, quam vis lex minima præcipiat. Loquitur ergo Christus de solventibus mandata minima, modo Pharisæico: Pharisæi autem, ut

Tom. III.

A dicitur eo loco, solvebant minima mandata, ea eludendo pravâ interpretatione, & dicendo prohiberi tantum lege divinâ homicidium, vel adulterium, reipsa executioni positum, non autem affectum utriusq; corde conceptum. Unde ibidem subditur: *Nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum caelorum.*

Objicies secundò: Augustinus lib. 22. contra Faustum sic definit peccatum: *Peccatum est dictum, vel factum, vel concupitum contra legem æternam:* Sed esse contra legem æternam, dat peccatum quod sit mortale: Ergo omne peccatum est mortale, & reatum mortis, & pœnæ aeternæ, quantum est ex se, inducit. Unde Ezechiel. 28. dicitur: *Animam quæ peccaverit, ipsa morietur:* & ad Roman. 6. *Stipendia peccati mors.* Non igitur veniale peccatum distinguitur à mortali ex natura sua, sed tantum ex divina lege, aut misericordia, decernente quod istud, non verò illud, reatum mortis aeternæ inferat.

Respondeo hæc testimonia Scripturæ & Augustini, intelligenda esse de peccato mortali: Tum quia peccatum, ut infra dicemus, analogicè dicitur de mortali & veniali; analogum autem stat pro famoliori significato, ut communiter dicitur: Tum etiam quia in communi modo loquendi, res quæ aliquo nomine quantitatem aliquam significare exprimitur, tunc tantum simpliciter fortuitur hoc nomen, quando sunt sub quantitate perfecta, nomine illo expressa; v.g. planta, quæ nondum justam suam magnitudinem est adeptæ, non vocatur arbor. Similiter etiam illud solum in Scriptura peccatum simpliciter & antonomasticè dicitur, quod perfectum & consummatum per consensum, generat mortem, ut dicitur Jacobi 1. Veniale autem, præsertim si sit tale defectu perfectæ liberationis & consensus, non dicitur peccatum simpliciter, sed quasi conceptus peccati, & initium seu dispositio ad illud.

Objicies tertio: Augustinus varijs in locis asserit neminem fore salvum, si absq; misericordia judicetur à Deo: At hoc non esse verum, si venialia non excluderent à salute, & pœnæ aeternæ reatum non inducerent; cum multi sint qui in morte non habent nisi venialia peccata: Ergo &c.

Respondeo Augustinum solum velle, neminem reipsa consecuturum vitam æternam sine misericordia, quatenus venialia etiam debent remitti ut quis salvus fiat, & ingrediatur regnum caelorum, in quod nihil immundum & inquinatum intrare potest. Quòd autem in hoc sensu loquatur, patet ex lib. 9. confess. cap. ultimo, ubi rogat lectores, ut orent pro matre sua defuncta, ut (inquit) *consequatur Dei misericordiam:* A qui defunctis non remittuntur peccata mortalia, sed venialia tantum: Ergo istorum remissio est misericordia quædam, necessaria cuiusq; ut recipiatur in vitam æternam.

Objicies quartò: Quæ Deus præcipit vel prohibet sub veniali, potuisset præcipere vel prohibere sub mortali, ut nostram exerceret obedientiam, vel supremum dominium quod in nos habet manifestaret; in quo casu omnes transgressiones illorum præceptorum essent peccata mortalia, ut patet: Ergo quòd aliquod peccatum non sit mortale, sed duntaxat veniale, non provenit ex natura rei, seu ex intrinseca levitate illius, sed ex divina misericordia, quæ

Ooo

quæ